לעקציע פון מאיר בראון פרעזידענט פונ'ם איד. נאצ. ארב. פארבאנד (מאָרגן,) דינסטאָג 8.30 אין אָוונט אין פאָלקס שול

"אינדוסטריעלע און אגריקולטורעלע מעגלאכקייטן אין ארץ ישראל" אויפזיכט: סירקין ברענטש א. נ. א. פ.

זון אויפגאנג — 7.39.
זון אונטערגאנג — 5.46.

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער: קלאר און מילדער

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 21, No. 33. Winnipeg, Monday Feb. 16, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג, כט' שבט, תרצ"א.

מאקדאָנאלדס בריוו א זיג פאר'ן ציוניזם

אידישע אימיגראציע און לאנד איינקויף אין א"י וועט ניט אָפּגעשטעלט ווערן, דערקלערט נייער ענגלישער רעגירונגס דאָקומענט

דערקלערונג געמאכט אין בריוו פון מאקדאָנאלד צו דר. ווייצמאן, וואס איז אן אפיציעלע אויסטייטשונג פון דעם ווייסן פאפיר און א רעזולטאט פון די ביז איצטיקע פארהאנדלונגען צווישן דער אידישער אגענטור און דער ענגלישער רעגירונג. — נייער דאָקומענט זאָגט אויך צו רעגירונגס לאנד פאר אידישער קאָלאָניזאציע און אז מער אידן וועלן אָנגעשטעלט ווערן ביי רעגירונגס אונטערנעמונגען אין א"י.

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

לאָנדאָן, פעב. 13 (איטא).— דער פרעמיער מיניסטער פון ענגלאנד, ראמזי מאקדאנאלד, האט היינט צוגעשיקט א בריוו צו דר. חיים ווייצמאן, וואס האט די אויפגאבע "צו באזייטיקן געוויסע מיספאר־שטענדניש אין פאלשע מיינונגען, וואס זיינען אנטשטאנען בנוגע ענגלאנד'ס פאליטיק אין פאלעסטינע וואס איז אויסגעדריקט געווארן אין דעם ווייסן פאפיר פון אקטאבער, 1930".

אין דעם דאזיגן בריוו דערקלערט דער ענגלישער פרעמיער מיניסטער, וואס איז ניט ריכטיק די אויסטייטשונג וואס איז געגעבן געווארן דעם ווייסן פאפיר, אז "עס קע אימיגראציע אין אירן (אין פאלעסטינע) אזוי לאנג ווי דאס קאן שטערן אן אראבער צו קריגן ארבעט אין לאנד". דער פרעמיער דערקלערט, אז "די ענגלישע רעגירונג האט קיינמאל ניט פארגעשלאגן אזא פאליסי", און ווייטער אז, אז די אידישע שע אימיגראציע וועט ניט אָפּגעשטעלט ווערן, אבער עס וועט געגומען ווערן אין באטראכט די אויפגאבס פעאיקייט פונ'ם לאנד.

אין דעם בריוו לייקנט מאקדאָנאלד אויך אָפּ די מיינונג, וואס אירן האבן געקאָנן פון דעם ווייסן פאפיר, אז עס וועט פארבאטן ווערן די אירן צו קויפן לאנד אין פאלעסטינע. ער ווייזט אָן, אז עס וועט דורכגעפירט ווערן בלויז א קאנטראל אויף די לאנד־טראנזאקציעס אין פאלעסטינע. אָפּשטעלנדיק זיך אויף דער פארטייישע לונג פון מלוכה לאנד פאר אידישער קאָלאָניזאציע (וואס פארדרעהט זיך לויטן מאנדאט), פארשפרעכט די ענגלישע רעגירונג אזוי שנעל ווי מעגלאך, דורכצופירן אן אונטערזוכונג, כדי עסטבלישטעלן וואס פאר א לאנד עס קאן אויסגעגעבן ווערן פאר אידישער קאָלאָניזאציע.

מאקדאָנאלד שטעלט זיך אין זיין בריוו אויך אָפּ אויף דעם פונקט וועגן "לאנדלאָזע ארבעטער", וועלכע האבן געווארן ביי דער ווייסן פאפיר, די ערשטע בעדארפט קריגן לאנד פאר קאָלאָניזאציע. אין דעם בריוו מיינטשט זיך ענגלישע רעגירונג אויס דאס וואָרט "לאנדלאָזע ארבעטער" אזוי, אז דאס באציט זיך נאר צו די אראבער, וועלכע קאָנען באווייזן, אז זיי זיינען באזייטיקט געווארן פון דעם לאנד עס איבער אויף וועלכן זיי זיינען געווען פארזארגט אין אנדערע לענדער. אלעס, מיט פולשטענדיק אנערקענונג ווערן, אז קיין שום לייזונג קאן ניט זיין צופרידנשטעלנד און פערמאנענט, אויף די באזירט זיך ניט אויף נערעכטיקייט צו ביידע, צו דעם אידישן פאָלק און צו דער ניט אידישער באפעלקערונג אין פאלעסטינע.

דער פולער טעקסט פון מאקדאָנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאן

"טייערער דר. ווייצמאן:

"כדי צו באזייטיקן געוויסע "מיספאר־שטענדנישן און פאלשע מיינונגען, וואס זיינען אנטשטאנען אין באצוג צו דער פאליסי פון דער ענגלישער רעגירונג בנוגע פאלעסטינע, לויט ווי זי איז אויסגעבאראכט געווארן אין ווייסן פאפיר פון אקטאבער 1930, און וועגן וואס עס איז דער באטרט געווארן אין דעם פארלאמענט דער 17טן נאוועמבער; אויך כדי צו ענטפערן אויף געוויסע קריטיקעס און זייערן גענעמאכט געווארן דורך דער אידישער אגענטור, האב איך דאס פארגעלעגט אייך צווישיקן די פאלגנדע דערקלערונג וועגן אונזער שטעלונג, וואס דארף באטראכט ווערן אלס אן אפיציעלע אויסטייטשונג פון דעם ווייסן פאפיר אין באצוג צו די ענינים מיט וועלכע דער בריוו באשעפטיקט זיך:

2. "עס איז דערקלערט געווארן, אז די פאליסי פון דער ענגלישער רעגירונג שטעלט מיט זיך פאר אן ערנסטן אפגוויג פון די פארפליכטונגען פון דעם מאנדאט, אזוי ווי דאס איז ביז איצט פארשטאנען געווארן אז די רעגירונג טייטשט פאלש אויס די פארפליכטונגען אלס מאנדאטן מאכט, און אז די רעגירונג דייטשט אן א פאליסי, וואס איז ניט אין אנקלאנג מיט די פארפליכטונגען פון דער מאנדאטן מאכט צו דעם אידישן פאָלק.

3. "די ענגלישע רעגירונג האט ניט געהאלטן פאר נויטיק אויספארלאך צו ציטירן די דערקלאראציעס וועגן איר פאליסי וואס זיינען פריער געמאכט געווארן, אבער די אויפטרעקונגען אין געצווונגען צו דעם פאקט, וואס ניט בלויז באציט זיך דער ווייסער פאפיר פון 1930 אויף דעם ווייסן פאפיר פון 1922 וועל־כער איז אנגענומען געווארן דורך דער אידישער אגענטור, נאר עך (דער ווייסער פאפיר פון 1930) אנערקענט, אז די פארפליכטונג צו דעם אידישן פאָלק איז ניט בלויז צו דער אידישער באפעלקערונג, פון פאלעסטינע. דער ווייסער פאפיר שטעלט אין פאדערונגען פון זיין סטייטמענט די רעדע וואס איך האב געהאלטן אין דעם פארלאמענט דעם 3טן אפריל, 1930, און וועלכער איך האב דערקלערט — אין ווערטער וואס קאנען ניט זיין פשוט'ער — אז עס איז די כוונה פון דער ענגלישער רעגירונג פארצווענען די ארמיניסטראציע אין פאלעסטינע אין אנקלאנג מיט די באדינגונגען פון דעם מאנדאט, אזוי ווי זיי זיינען גוטגעהייסן געווארן דורך דעם ראט פון דער פעלקער ליג. דאס איז אין אינטערנאציאנאלע אבליגאציע פון צוריקציען זיך.

"לויט די באדינגונגען פון דעם מאנדאט, איז די ענגלישע רעגירונג פארפליכטיגט אן עהרלעכן אין דער שאפונג פון א נאציאנאלער היים פאר דעם אידישן פאָלק, ביי וואס עס ווערט קלאר פארשטאנען, אז עס וועט נארניט געטאן ווערן, וואס קאן שעדיקן די ציווילע און רעליגיעזע רעכט פון די ניט־אידישע שע קהלות אין פאלעסטינע, אדער די רעכט און פאליטישע סטאטוס, וואס די אידן האבן אין וועלכן עס איז אנערקענט לאנד.

"עס איז פאראן א דאפלטע פארפליכטונג, — פון איין זייט צום אידישן פאָלק פון דער אנדערער זייט צו דער ניט אידישער באפעלקערונג אין פאלעסטינע; און עס איז דער פעסטער אינטשלוס פון דער ענגלישער רעגירונג אויסצופירן, אין א גלייכער מאס, ביידע טייל פון דער דעקלאראציע. אין מיט יאריקער מיטגליד פונ'ם צענטראל אמט־טעט פון דער אמעריקאנער פועלי־ציון פארטיי, וועט היינט, 8.30 אוונט־, דיידן אויף א פארזאמלונג פון די פועלי־ציון.

מאיר בראון, וועלכער האט זיך ערשט ניט לאנג צוריקגעקערט פון א נסיעה אין בער אייראפע און ארץ־ישראל, וועט דיידן איבער וויכטיקע פראגן פון דער פועלי־ציון וועלט באוועגונג און אויך וועגן דער פראבלעמען פון דער אמעריקאנער פועלי־ציון פארטיי.

אלע מיטגלידער זיינען גערופן אנוועזנד צו זיין אויף דער פארזאמלונג אין זאל פון דער פאלקס שול.

(..)

נייעס כקיצור

די טעקסטיל אינדוסטריאליסטן אין לענקעשייר, ענגלאנד, האבן פארענדיקט דעם לאקאוט וואס האט ארויסגעשטויסן 250 טויזנט ארבעטער פאר א חודש צייט, און די מילן עפענען זיך צוריק היינט (מאנטאג). די אינדוסטריאליסטן האבן אויפגעגעבן זייער פארזוך צו שניי־דען שכירות, און די ארבעטער וועלן קרי־בע ארבעטס שטונדן.

***

120 מענשן זיינען פארגיפטעט געווא־רען פון אומריינע מילך אין מאנזאנילא, מעקסיקא. די "רייגי" איינגטימער זיינען אַרעסטירט געווארן.

***

א פארשלאג פארגעבראכט אין בריטי־שען הויז איינצופירן "פראָהיבישאָן" אין ענגלאנד איז וואהרים פארטיידיקט געווארן פון ליידי אסטאר. ווען ס'איז אבער גע־קומען צו אָ אפשטימונג, האבן בלויז 18 געשטימט פאר דעם ביל, און 137 קעגן.

(שלוס אויף זייט 2)

מאיר בראון היינט אויף פארזאמלונג ביי פועל"צ

מאיר בראון, פרעזידענט פונ'ם אידיש־נאציאנאלן ארבעטער פארבאנד אין לאנד־יאריקער מיטגליד פונ'ם צענטראל אמע־טעט פון דער אמעריקאנער פועלי־ציון פארטיי, וועט היינט, 8.30 אוונט־, דיידן אויף א פארזאמלונג פון די פועלי־ציון.

מאיר בראון, וועלכער האט זיך ערשט ניט לאנג צוריקגעקערט פון א נסיעה אין בער אייראפע און ארץ־ישראל, וועט דיידן איבער וויכטיקע פראגן פון דער פועלי־ציון וועלט באוועגונג און אויך וועגן דער פראבלעמען פון דער אמעריקאנער פועלי־ציון פארטיי.

אלע מיטגלידער זיינען גערופן אנוועזנד צו זיין אויף דער פארזאמלונג אין זאל פון דער פאלקס שול.

(..)

נייעס כקיצור

די טעקסטיל אינדוסטריאליסטן אין לענקעשייר, ענגלאנד, האבן פארענדיקט דעם לאקאוט וואס האט ארויסגעשטויסן 250 טויזנט ארבעטער פאר א חודש צייט, און די מילן עפענען זיך צוריק היינט (מאנטאג). די אינדוסטריאליסטן האבן אויפגעגעבן זייער פארזוך צו שניי־דען שכירות, און די ארבעטער וועלן קרי־בע ארבעטס שטונדן.

***

120 מענשן זיינען פארגיפטעט געווא־רען פון אומריינע מילך אין מאנזאנילא, מעקסיקא. די "רייגי" איינגטימער זיינען אַרעסטירט געווארן.

***

א פארשלאג פארגעבראכט אין בריטי־שען הויז איינצופירן "פראָהיבישאָן" אין ענגלאנד איז וואהרים פארטיידיקט געווארן פון ליידי אסטאר. ווען ס'איז אבער גע־קומען צו אָ אפשטימונג, האבן בלויז 18 געשטימט פאר דעם ביל, און 137 קעגן.

אראבישע פרעסע זעט אין בריוו באשטעטיקונג פון באלפור דעק.

בריטישע צייטונגען שווייגן וועגן דעם בריוו. — גרינבוים זאָגט אז דער בריוו דארף ניט אויסגעטייטשט ווערן ווי א אידישער זיג

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

ירושלים, פעב. 16 (איטא).— די אראבישע עקזעקוטיווע האט זיך געווענדעט צום הייך־קאמישאנער מיט דער בקשה צו נעבן זיי אן אינטערוויו היינט (מאנטאג). וואַרשיינלאך צו פראטעסטירן קעגן דעם בריוו פון פרעמיער מאקדאָנאלד צו דר. ווייצמאן.

עס ווערט פארשטאנען אז די אראבישע פירער האבן פארגעשלאגן אז פאלאנגען פון דער רעגירונג זי זאל סאקציאנירן דעם אראבישן באיקאט קעגן אידישע פראדוקטען, דערפאר וואס די רעגירונג האט אנערקענט דאס אידישע רעכט צו באשעפטיקן אויסשיסלאך אידישע ארבעטער אין די אידישע אונטערנעמונגען.

די אראבישע פרעסע בכלל זעט אינ'ם בריוו א נייע באשעטיקונג פון דער באל־פור דעקלאראציע, קעגן וועלכער די אראַ־בער האבן ניט אויפגעגעבן זייער קאמף.

לאָנדאָן, פעב. 16 (איטא). — די זונ־טאָגדיקע צייטונגען איבער'ן גאנצן לאנד האבן אינגאנצן פארשווינגן פרעמיער מאק־דאָנאלדס בריוו צו דר. ווייצמאן, גלייך ווי זיי וואלטן עס נעטאן אויף אימעצנס באַ־פעל.

י. גרינבוים, וועלכער איז איצט אַ מיט־גליד פון דער פאליטישער קאמיסיע פון דער אידישער אגענטור, האט דערקלערט פאר דער "איטא", אז כאטש דער רעגי־רונגס בריוו מאכט קלאר א סך מיספאר־שטענדנישן, הארף ער אבער ניט אויס־נעטייטשט ווערן ווי א זיג פאר א אידן. מען דארף דערינען אויף ניט זעען קיין סוף פונ'ם אידישן קאמף.

אין די אלגעמיינע ציוניסטישע קרייזן

דריקט אוי סצופרידנהייט

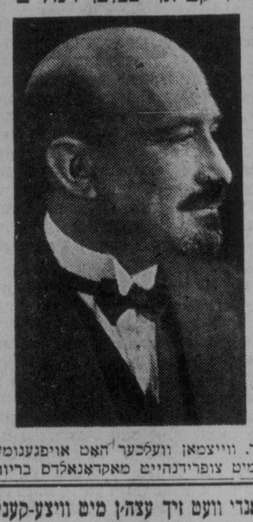

דר. ווייצמאן וועלכער האט אויפגענומען מיט צופרידנהייט מאקדאָנאלדס בריוו

נעב. סטרייק פון קלאָוק־מאכער פארהאנדלט

אויף א מאסן־פארזאמלונג פון קלאָוק־מאכער פון פארשיידענע שעפער נעכטן איז באשלאסן געווארן צו באטראכטן די פראגע וועגן א גענעראל סטרייק פון אלע קלאָוק־מאכער. — ניט בלויז אין סימפאטיע מיט די סטרייקערס ביי דזשיוויקס און קראָולי, נאר אויף צו וויגאיזירן די שעפער אין צו פארבעסערן ד לאגע פון די קלאָוקמאכער, וואס איז איצט זייער א שווערע. א זיצונג פון די שאפ דעלעגאטן וועט פארקומען היינט אוונט, וואס וועט וואהרשיינלאך אנ־נעמען געהעריק א באשלוסן וועגן דעם ענין.

די "וואָרקערס וניאָן ליג", ווערט אנאנ־סירט, וועט באלד ענטפערן אויף א דער־קלערונג געמאכט פון מיינער וועב, אז דער סטרייק ביי דזשיוויקס און קראָולי' איז אנרויסגערופן געווארן פון די קאמוניסטן".

ווי עס ווערט אונז באריכטעט, גייען די דיריעקטע פארהאנדלונגען צווישן די באלע באטס און די סטרייק פירער וועגן אן אויסגלייך.

היינט פרי זיינען ארעסטירט געווארן ר. מינסטער, לאקאלער אָרגאניזאטאר אין אינדוסטריעלער יונאָן, און א מיידל א סטרייקערן.

נורל פון ת"ת וועט באַשלאסן ווערן אויף מאסן־פאראזאמלונג

אויף א זיצונג פון דעם תלמוד תורה דיר־רעקטאריים לעצטן אוונט איז פארהאנדלט געווארן די קריטישע לאגע פון דער ת"ת. נאך א ליינגערער פארהאנדלונג איז באַ־שלאסן געווארן צו פארלאנגען א מאסן־פאר־זאמלונג אויף קומענדיקן זונטאג, 2.30 ביי־טאג, אין נרויסן ת"ת זאל, וואו דער גורל פון דער תלמוד תורה וועט דארפן באשטימט ווערן.

(::)

110 פאלן פון אנשטעקנדיקע קראנקהייטן לעצטע וואך

110 חולאים מיט אנשטעקנדע קראנק־הייטן זיינען לעצטע וואך פארצייכנט געווארן אינם שטאטיקן געזונטהייטס דע־פארטמענט.

דריי חולאים זיינען לעצטע וואך גע־שטארבן פון שווינדזוכט און איינער פון שלאף קראנקהייט.

די אנדערע חולאים פון לעצטער וואך, זיינען פארצייכנטערידט געווארן: 22 אויף טשיקן פאקס; 4 אויף דיפטעריט; 3 אויף סקאַרלאטין; 5 אויף טובערקולאָז; 12 אויף קייך הוסטן און א צאל אנדערע — אויף אינפלוענצע.

(::)

קעניג קאראל זאָגט צו האלטן אָרדענונג

בוקארעסט, פעב. 16. (איטא).— דער קעניג האט אויפגענומען ה' פרידמאן, פר־ער פון דער אנדישער קהלה, וועלכער האט דערקלערט אין זיין שמועס מיט'ן קעניג, אז די אנטי־אידישע פראָפאגאנדע וואס ווערט אָנגעפירט אין לאנד קאן האבן זייער ערנסטע פאלגן.

קעניג קאראל האט אים געענטפערט, אלע מיטלען וועלן אָנגענומען ווערן צו האלטן אָרדענונג אין לאנד.

(::)

באריכט לויטעט אז דריי טויזנט מיינערס זיינען אומגעקומען אין קינע

פעפינג, כינע, פעב. 16.— אהער איז אָנגעקומען א באריכט וועגן א גרויסער קאטאסטראפע וואס האט זיך געטראפן אין א קוילן מינע אין פאשון, ארום מוק־דען, מאנדשוריע.

דער באריכט לויטעט, אז אין דער דאָ־זיקער מינע אין פארגעקומען א שרעקלא־כער אויפרייס, און אז דריי טויזנט כינע־זישע מיינען ארבעטער זיינען אומגעקומען אין דער שריפה וואס האט ארומגעבאפט די נאנצע מינע.

לאָרד מעלטשעטס א"י איינגנטום גייט איבער צו זיין טאָכטער

באריכט אז ירושה באטרעפט בלויז 2½ מיליאָן דאָלאר

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

לאָנדאָן, פעב. 16 (איטא).— לאָרד מעלטשעטס איינגטום אין ארץ ישראל גייט איבער צו זיין טאָכטער, ליידי ערליי, וועל־כע איז פארהייראט פאר לאָרד רידינגס זון, ווי עס איז דאָ באמאנט געווארן וועגן זיין צוואה איז געעפנט געווארן (ליידי ערליי איז די איינציקע איין דער פאמיליע וואס איז פארבליבן ביים אידישן גלויבן. רעד.).

לייד ערליי פארט איצט קיין ארץ־יש־ראל מיט דר. ווייצמאן.

אין דער צוואה איז נארנישט ניט אָפּ־געזאגט געווארן פאר צדקה, ווייל לאָרד מעלטשעטס האט פיל אויסגעטיילט פאר צדקה פאר זיין לעבן.

עס ווערט פארשטאנען, אז לאָרד מעל־טשעטס האט איבערגעלאָזן עטוואס איבער צוויי מיט א האלבן מיליאָן דאָלאר. האלב דערפון גייט צום זון, וועלכער ירש'נט זיין טיטול, ליידי מעלטשעטס און די איבערויק דריי קינדער זיינען אויך געהעריק פאר־זאָרגט געווארן אין דער צוואה.

אימיגראַצ. קיין קאַנאַדע וועט אָפּגעשטעלט ווערן אויף צוויי יאָר

טאָרענטאָ, אָנט. פעב. 16. — לויט ווי דער קאָרעספאנדענט פון הינער "גלאָבוב" מעלדעט פון אטאוואַ, האט די דאָמיניאָן רעגירונג באשלאסן אָפּצושטעלן די אימי־גראַציע אין לאנד אויף צוויי יאָר צייט. די רעגירונג איז מיט דער מיינונג, אז אין לאנד זיינען דאָ איצט נעגוג פארבע־טער, ניט־פאכמענערישע ארבעטער, דינס־טען און דאס גלייכן, צופרידן צו שטעלן אלע פאדערונגען, אז מען זאל מער ניט דאַרפן אריינברייגגען אנעלעך ביז דעם יאָר 1933.

וואס אין שייך נעשטיצטער אימיגראַ־ציע, וועט עס דעם איצט נעמען א סוף. די בריטישע פארס שולן וועלן מען געשלאסן ווערן אויף וויפל ס'איז שייך קאנאדע; די שילער וועלן מער ניט קריגן קיין שטו־צע צו קאנען קומען קיין קאנאדע. בריטי־שע עמיגראנטן בכלל, וואס ווילן קומען קיין קאנאדע, וועלן מוזן באצאלן אליין פאר זייער רייזע אין זיי וועלן מוזן דאנק־נעמען געלט אז מען זאל מיט זיי זיין זי־כער זיי זאלן ניט פאלן צו לאסט.

די איינציקע נעשטיצטע אימיגראַציע וואס וועט נאך בלייבן פאר א געוויסער צייט, וועט זיין פאר איינלאך אונטער 20 אין פאר א קליינער צאל קאָלאָניסטן קיין נייו־בראנסוויק.

סאָוועטישע פרעסע לייקנט באריכט פון צוואנג ארבעט

מאסקווע, פעב. 16. — די סאָוועטישע פרעסע רייד־נדיק וועגן דעם אמעריקאנער פארבאט אויפ'ן אימפארט פון סאָוועטישע געהילץ, באהויפטעט, אז די קלאגעס וועגן צוואנג־ארבעט אין די סאָוועטישע וואלד לאנגערן זיינען לעבערלאך. די פרעסע סטראשעט מיט נקמה מיטלען קעגן אמע־ריקע.

די "פראָוודאַ" זאָגט, אז דער פארבאט וועט שארן אמעריקע מער ווי דעם סאַ־וועטן פארבאנד. זי צייגט אָן, אז אינ'ם האנדל צווישן ביידע לענדער אין 1930, איז דער באלאנס געווען צו גונסטן פון אמעריקע אויף 100 מיליאָן דאָלאר.

קאָלעקטיוויזאציע אין פולן שוואנגן, באריכעט רעגירונג

מאסקווע, פעב. 16. — לויט א באריכט פון דער רעגירונג, זיינען אין פארלויף פון די לעצטע צען טעג אין יאנווארן און די ערש־טע צען טעג אין פעברואר, 726,999 פאַ־מיליעס אריינגעטראטן אין קאָלעקטיווע פארמס. דאס איז די גרעסטע צאל וואס האט זיך געווענדעט "מיט'ן פנים צום דארף", אין דער געשיכטע פונ'ם סאָוועטן פארבאנד.

די מייסטע פאמיליעס וועלכע האבן זיך אנגעשלאסן אין דער קאָלעקטיוויזאציע באוועגונג קומען פון די אוקראינער, צפון־קאווקאזער, זולגא און דייטשישע רעפוב־ליקן.

מען דערווארטעט אז זיי וועלן ארויס־פאר'ן אויפ'ן לאנד אין פארלויף פונ'ם פרילינג, כדי צו קאנען אין צייט נעמען זיך פאר דער ארבעט פאר'ן קומענדיקן סעזאן.

קאנאדער אויסלענדישער האנדל גע־פאלן אויף 593 מיליאָן דאָלאר.

אטאוואַ, פעב 15. — קאנאדעס אויס־לענדישער האנדל פאר די צוועלף חדשים פונ'ם יאר 1930 איז געווען אויף $593,281,000 קלענער ווי פאר'ן יאר 1929, לויט א באריכט פון דער דאמיניאן סטאַ־טיסטישער ביורא.

קאנאדער אימפארטן זיינען, לויט'ן באַ־ריכט, געפאלן פון $1,298,992,000 אין 1929 צו 1,008,479,000 אין 1930, און די עקספארטן זיינען געפאלן פון $1,208,338,000 צו $905,370,000.

פון אלע אימפארטן אין 1930 זיינען 162 מיליאָן מיט 614 טויזנט דאָלאר גע־קומען פון גרויס בריטאניע, און 653 מיליאָן מיט 777 טויזנט פון די פאראייַ־ניקטע שטאטן, — אין ביידע פאלן א גרויסע רעדוקציע אין פארגלייך מיט דעם פריעריקן יאר.

אין 1929 האט קאנאדע פארקויפט צו ענגלאנד סחורה פאר 291 מיליאָן, 831 טויזנט דאָלאר און צו די שטאטן פאר 545 מיליאָן און 329 טויזנט דאָלאר. אין 1930 איז עס געפאלן צו 236 מיליאָן, 527 טויזנט קיין ענגלאנד און 412 מי־ליאָן, 126 טויזנט אין די שטאטן.

אין פאלקס שול

אין אָוונט 8.30

אגב - אורחא

פון מארק

דער שמיצער קרינס צושטאנד. — איבערגעשראר־קענע "פרייבער". — גרויסע שווינדלער און קליינע באנדיטן. — וואו איז אונזער ישרא־לזאם איז אין א נאסעוץ? — "אויסלענדער" געגליכן צו אידן: אלעקסאנדער שולדיץ.

כאטש ס'איז ערגעץ ניט פראקלאמירט געווארן, אבער מיין איינדרוק איז, אז ביי אונז הערשט א לאגע וואס איז ענלאך צו א קרינס צושטאנד.

ווי קאן מען דען אנדערש דערקלערן די האנדלונגען פון דער טאראנטער פאליציי, וועלכע אינגארירט אלע קאנאדער פריי־הייט טראדיציעס און פארבאט דאס פרייע וואָרט ניט נאר פאר קאמוניסטן נאר אפי־לו פאר פאסיפיסטישע גלחים און ראבייס?

און פון וואנען נעמט זיך עס, אז די מאנטרעאלער פאליציי זאל אנהויבן נאכ־פאלגן דעם ביישפיל פון דער טאראנטער און אויף דעם זעלבן אופן פאקטיש איינגא־רירן די קאנאדער קאנסטיטוציע?

און, צום סוף, איז עס דען מעגלאך, אז א ציווילער ריכטער זאל פאראורטיילן א 16־יאריקן אינגל צו פינף יאר טורמע און צוואנציק שמיץ? נאר א מיליטערישער געריכט קאן ארויסנעבן אזא הארבן אור־טייל פאר אזא יונגן אינגל, וואס איז באַ־גאנגען א נארישקייט.

***

זיין איינדרוק איז דערפאר, אז א גרוי־סע שרעק האט אנגעכאפט אונזערע "פני", און עס דוכט זיך זיי, אז דער באדן הויבט אן ציטערן אונטער זייערע פיס.

ס'איז א געפיל פון שולד, אפשר פון געוויסן פאַאנגעניש, וואס פארגרעסערט די געפאר טויזנט מאל אין זייערע אויגן, און די שאטנס פון בערג זעען זיי אויס ווי בערג.

ס'איז די שרעק פאר א יום־הדין, וואס טרייבט די "פארטיידיקער פון געזעץ און אדרעונונג" אנצוציען די לייצעס, "די פערד זאָלן ניט צעטראָגן".

ס'איז א מין מיליטערישער צושטאנד, וועלכן מען שעמט זיך צו פראקלאמירן, אבער וועלכער פארשפריט זיך שטילער־הייט איבער'ן לאנד.

***

ניט לאנג צוריק האט מען ביי אונז פאר'משפט א פאר שווינדלערישע "בראָ־קערס", וואס האבן באשווינדלט דעם גלו־ביקן עולם אויף מיליאָנען, צו טורמע טער־מינען און גרויסע געלט שטראפן.

איך בין געווען מיט דער מיינונג, אז דאס איז נאנץ ערלאך פון קאנאדע. אין די פאראייניקטע שטאטן דרייען זיך די גרוי־סע שווינדלער געוויינלאך אויס פון שטראף אפילו ווען מען כאפט זיי אין מען קאן שוין מעך ניט פארדעקן זייערע פארברע־כענס.

אבער יענע זיינען געווען אלטע, פאר־הארטגעוועטע פארבריעכער, וועלכע האבן מאר אין מאן באוואוסטזיין אין פאלאנמעסיק באנויבט דעם גלויביגן עולם פון זיינע אהרהארגעוועטע גראשנס, מא־כנריק פאר זיך מיליאָנען.

דאך זיינען זיי ניט פאראורטיילט גע־ווארן צו קיין פינף־יאריקע טורמע טער־מינען, — און אוודאי ניט צו קיין שמיץ.

און דא־ווערט א 16־יאריק אינגל פאר־משפט פאר א נאריישער רויבעריי פון 540 דאלאר צו פינף יאר שווערער געפענגעניש. מיט 20 שמיץ מיט א בייטש!

***

פרעג איך ביי אייך,— וואו איז יושר? וואו איז גלייכהייט פאר'ן געזעץ?

פארוואס אין עס א קלענערע זינד צו באריכן הונדערטער פון טויזנטער מענשן, א סך פון זיי אריטפלייטס, דורך שווינדל און באטרוג, ווי באריכן א באנק אויף א קליינער סומע אין אן אפענעם דעקס־און־זעצונג, ריסקירנדיק דערביי זיי'ן איינע־נעם לעבן?

ליידן מיר דאך אנגענומען, אז דאס איי־נגטום פון א באנקיר איז טויזנט מאל הייר־ליקער, ווי דאס איינגטום פון א געוויינ־לאכן בשר ודם.

זיינען מיר, קאנאדער, מיט אונזערע "בריטישע טראדיציעס", און מיט אונזע־רע "בריטישע יושר געפילן", סיידן גרייט צו אנערקענען אזא פרינציפ?

***

און אפשר האט דא עפעס אביסל צו טאן דער פאקט, וואס די דערמאנטע "בראָקערס" האבן געטראָגן אנגלא־סאקס־שיש נעמען; און דאס באטרעפנדיקע אינגל, כאטש א געבארענער אין קאנאדע, טראגט אן אויסגעשפראכן אויסלענדישן נאמען?

ניין, איך בין חלילה ניט חושד אונזער גערעכטיקייט אין פארטייאישקייט: דאס טאר מען ניט. אבער דער געריכט שפיגלט דאך אפ דאס לעבן, און די געזעלשאפטלא־כע מיינונג ביי אונז איז פלאס־פייער אויף די "אויסלענדישע פארברעכער" . . .

***

אויב ס'איז ריכטיק דער באריכט אין דער היגער פרעסע, — און ער איז ניט אפנעלייקנט געווארן, — האט דער נויאר־שער שתף פון א היגער אידיש־נויאישער פירמע, וואו עס קומט פאר א סטרייק, דערקלערט, אז "זיין פירמע איז גרייט צו פארהאנדלען מיט 'אנגלא־סאקסישע' פאר־שטייער פון זיי אנגעשטעלטע". . .

די סטרייקערס, פארשטייט איר מיך, זיינען כמעט לויטער אידן, און מסתמא וויים דער שתף צו דער אלב־אידישער פירמע, ווי מען קאן געווינען סימפאטיע קענן די סטרייקערס, באטאנעדיק זייער ניט אנגלא־סאקסישקייט . . .

ס'הייסט, אז ס'איז אן "אויסלענדישע מאכערייקע", — און "אויסלענדער" האט מען ניט ליב ניט נאר ווען זיי באריכן א באנק, נאר אפילו ווען זיי קעפן פאר א קליינער סומע אין אן אפענעם דעקס־און־זעצונג, ריסקירנדיק דערביי זיי'ן איינע־נעם לעבן?

ליידן מיר דאך אנגענומען, אז דאס איי־נגטום פון א באנקיר איז טויזנט מאל הייר־ליקער, ווי דאס איינגטום פון א געוויינ־לאכן בשר ודם.

זיינען מיר, קאנאדער, מיט אונזערע "בריטישע טראדיציעס", און מיט אונזע־רע "בריטישע יושר געפילן", סיידן גרייט צו אנערקענען אזא פרינציפ?

***

אויב אפשר האט דא עפעס אביסל צו טאן דער פאקט, וואס די דערמאנטע "בראָקערס" האבן געטראָגן אנגלא־סאקס־שיש נעמען; און דאס באטרעפנדיקע אינגל, כאטש א געבארענער אין קאנאדע, טראגט אן אויסגעשפראכן אויסלענדישן נאמען?

ניין, איך בין חלילה ניט חושד אונזער גערעכטיקייט אין פארטייאישקייט: דאס טאר מען ניט. אבער דער געריכט שפיגלט דאך אפ דאס לעבן, און די געזעלשאפטלא־כע מיינונג ביי אונז איז פלאס־פייער אויף די "אויסלענדישע פארברעכער" . . .

***

אויב ס'איז ריכטיק דער באריכט אין דער היגער פרעסע, — און ער איז ניט אפנעלייקנט געווארן, — האט דער נויאר־שער שתף פון א היגער אידיש־נויאישער פירמע, וואו עס קומט פאר א סטרייק, דערקלערט, אז "זיין פירמע איז גרייט צו פארהאנדלען מיט 'אנגלא־סאקסישע' פאר־שטייער פון זיי אנגעשטעלטע". . .

די סטרייקערס, פארשטייט איר מיך, זיינען כמעט לויטער אידן, און מסתמא וויים דער שתף צו דער אלב־אידישער פירמע, ווי מען קאן געווינען סימפאטיע קענן די סטרייקערס, באטאנעדיק זייער ניט אנגלא־סאקסישקייט . . .

ס'הייסט, אז ס'איז אן "אויסלענדישע מאכערייקע", — און "אויסלענדער" האט מען ניט ליב ניט נאר ווען זיי באריכן א באנק, נאר אפילו ווען זיי קעפן פאר א קליינער סומע אין אן אפענעם דעקס־און־זעצונג, ריסקירנדיק דערביי זיי'ן איינע־נעם לעבן?

ליידן מיר דאך אנגענומען, אז דאס איי־נגטום פון א באנקיר איז טויזנט מאל הייר־ליקער, ווי דאס איינגטום פון א געוויינ־לאכן בשר ודם.

זיינען מיר, קאנאדער, מיט אונזערע "בריטישע טראדיציעס", און מיט אונזע־רע "בריטישע יושר געפילן", סיידן גרייט צו אנערקענען אזא פרינציפ?

***

אויב אפשר האט דא עפעס אביסל צו טאן דער פאקט, וואס די דערמאנטע "בראָקערס" האבן געטראָגן אנגלא־סאקס־שיש נעמען; און דאס באטרעפנדיקע אינגל, כאטש א געבארענער אין קאנאדע, טראגט אן אויסגעשפראכן אויסלענדישן נאמען?

ניין, איך בין חלילה ניט חושד אונזער גערעכטיקייט אין פארטייאישקייט: דאס טאר מען ניט. אבער דער געריכט שפיגלט דאך אפ דאס לעבן, און די געזעלשאפטלא־כע מיינונג ביי אונז איז פלאס־פייער אויף די "אויסלענדישע פארברעכער" . . .

***

אויב ס'איז ריכטיק דער באריכט אין דער היגער פרעסע, — און ער איז ניט אפנעלייקנט געווארן, — האט דער נויאר־שער שתף פון א היגער אידיש־נויאישער פירמע, וואו עס קומט פאר א סטרייק, דערקלערט, אז "זיין פירמע איז גרייט צו פארהאנדלען מיט 'אנגלא־סאקסישע' פאר־שטייער פון זיי אנגעשטעלטע". . .

די סטרייקערס, פארשטייט איר מיך, זיינען כמעט לויטער אידן, און מסתמא וויים דער שתף צו דער אלב־אידישער פירמע, ווי מען קאן געווינען סימפאטיע קענן די סטרייקערס, באטאנעדיק זייער ניט אנגלא־סאקסישקייט . . .

ס'הייסט, אז ס'איז אן "אויסלענדישע מאכערייקע", — און "אויסלענדער" האט מען ניט ליב ניט נאר ווען זיי באריכן א באנק, נאר אפילו ווען זיי קעפן פאר א קליינער סומע אין אן אפענעם דעקס־און־זעצונג, ריסקירנדיק דער

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—62 213
Winnipeg — Manitoba

מאקדאָנאלדס בריוו א זיג פאר'ן ציוניזם

(שלום פון זייט 1)

קלאנג ניט בלויז מיט די ארטיקלען פון מאנראס נאר אויך מיט זיין פארדרעדע, וואס ווערט דא אויסדריקלאך גוטגעהייסן.

4. "דורכפירנדיק די פאליסי פון דעם מאנראס, האָן די מאנראסן־ מאכט ניט אינגאנדרון די עקזיסטענץ פון געזעצלאכע אינטערעסן און שטאנדפונקטן. די דאזיקע אינטערעסן זיינען ניט אומפאראייגבאר, אבער זיי קאנען נאר דאן פאראייניקט ווע־רן ווען עס איז פאראן די געהעריקע איינזעהעניש, אז די פולע לייזונג פון דעם פראבלעם הענגט אפ אן א פארשטענדיקונג צווישן די אידן און די אראבער. כין דאס וועט דערגרייכט ווערן, מוז מען ביי דער דעפיניציע פון דער פאליסי נעמען אין אנ־באטראכט די נויטווענדיקייט אנצוהאלטן דעם גלייכגעוויכט.

5. "א סך קריטיק איז ארויסגעזאגט גע־וואָרן אויף דעם ווייסן פאפיר, צוליב דער באחויפטונג, אז ער אנטהאלט שערלאכע באשולדיקונגען קעגן דעם אידישן פאלק פון די אידישע ארבעטער ארגאניזאציעס. אזא מין כוונה מצד דער ענגלישער רע־גירונג ווערט אויסדריקלאך אפגעוואָרפן, עס ווערט אנערקענט, אז די אידישע אנע־טור האט כסדר געגעבן געווינשטע קאפ־פעראציע אין אויסצופירן די פאליסי פון דעם מאנראס. אז אז דער קאנסטרוקטיווער ארבעט וואס איז געטאן געווארן פון דעם אידישן פאלק אין פאלעסטינע האט געהאט נוצלאכע ווירקונגען אויף דער אנטווילונג און דעם וואוילזיין פון דעם לאנד אלס א גאנצען. די ענגלישע רעגירונג אנערקענט אויך דעם ווערט פון די דיינסטן פון די אר־בעטער אין טריידיוניאן ארגאניזאציעס געווארן אין אויסצופירן די פאליסי פון פאלעסטינע, וועמענ די רעגירונג וויל געבן יעדע דערמוטיקונג.

6. "עס איז אנטשטאנען די פראגע וועגן דער באדייטונג וואס עס איז געגעבן געווארן צו די ווערטער "צו באשיצן די צי־ווילע און רעליגיעזע רעכטן פון אלע איינ־וואוינער אין פאלעסטינע פון אלע איינ־אינטערעסן און רעליגיע". וואס זיינען פאר־אן אין ארטיקל צוויי, און די ווערטער "צו פארזיכערן די די רעכטן און פאזיציע פון אנדערע ווערן דער באפעלקערונג ווערן ניט געשעדיקט", וואס זיינען פאראן אין ארטיקל זעקס פון דעם מאנראס. די ווער־טער "צו באשיצן די ציווילע און רעליגיו־עזע רעכטן", וואס זיינען פאראן אין ארטי־קעל צוויי, קאנען ניט פארשטאנען ווערן אזוי, אז די ציווילע און רעליגיעזע רעכטן פון אינדיווידועלע ביינער טאדן ניט אנגע־רירט ווערן. (אין דעם פאל פון סוליימאן מוראב, אויף וועלכן מען האט זיך באצויג־גען, האט דער "פריווי קאונסיל" אויס־טייטשנדיק די דאזיקע ווערטער פון אר־טיקל צוויי געזאגט, "עס מיינט ניט... אלע ציווילע רעכטן פון יעדן איינוואוינער פון פאלעסטינע, וואס האבן עקזיסטירט אין דעם טאג ווען דער מאנדאט איז אי־נגענומען געווארן, מוז פארבלייבן אומ־ענדערט אין פארלויף פון דער נאנצער צייט פון מאנדאט; ווארט דאס וואלט געווען א באדייטונג פאר דער יורים־דיקציע פון דער מאנדאטן מאכט, דאן וואלט נים מעגלאך געווען קיין ווירקונג מע געגייג־נבונג"). די ווערטער (פון אר־טיקל צוויי), מוזן דאריבער געלייענט ווערן אין אן אנדערן זין, אוז־דער שליסל צו דער אמת'ער באדייטונג אין ציל פון דעם זאץ קאן מען נעפינען אין די לעצטע ווערטער פון דעם ערטיקל צוויי: "אומאפהענגיק פון ראסע און רעליגיע". די דאזיקע ווער־טער באדייטן, אז אין באצוג צו ציווילע און רעליגיעזע רעכט, דארף די מאנדאטן מאכטן ניט דיסקרימינירן צווישן פרעזאנען אויף דעם גרונד פון רעליגיע אדער ראסע, און די ווערטער באצייגן זיך דאריבער צו אידן. אראבער אן אויף אלע טיילן פון דער באפעלקערונג.

7. "די ווערטער 'די רעכט פון דער פאזיציע פון אנדערע טיילן פון דער באפעלקערונג, וואס זיינען פאראן אין ארטיקל זעקס, באצייגן זיך אויסדריקלאך צו דער ניט־אידישער באפעלקערונג. די דאזיקע רעכט און פאזיציע דארף ניט זיין פארלאָרן אין דער ראמ־אנדאט. אין דער מאנדאט איז פארגעשריבן, אז עס זאל קלאר געמאכט ווערן, אז די "לאנדלאזע אראבער", אויף וועמענ די ווערטער אין דער דערמאנטן פאראגראף באצייגן זיך, זיינען געמיינט, אזעלכע אראבער, וועלכע קאנען נאכווייזן, אז זיי זיינען באזייטיקט געווארן פון לאנד. עס האנדלט זיך וועגן די "לאנדלאזע אראב־בער" פון דער דאזיקער קאטעגאריע, וועגן וועמענ די ענגלישע רעגירונג פילט זיך פארא־נטווארטלאך צו פארלייכטערן זייער באזעצונג אויף לאנד. די אנערקענונג פון דער דאזיקער פארפליכטונג באזייטיקט ניט אין קיין שום אופן די גרעסערע צילן פון אנטווילונג, וואס די ענגלישע רעגי־רונג באטראכט אלס די ווירקומסטע מיט־לען אויף צו דערמעגלאכן די שאפונג פון א נאציאנאלער היים פאר די אידן.

10. "פעסטשטעלונגען א פאליסי פון לאנד קאלאניזאציע. איז וויכטיק, אז די ענגלישע רעגירונג, זאל נעמען אין באַ־טראכט יעדן אומשטאנד, וואס איז וויכ־טיק פאר די הויפט אויפגאבן פון דעם מאנדאט. דער שטח פון קולטיווירבאר־לאנד, די מעגלאכקייטן פון באוואסערונג, די אויפגאבס פעאיקייט פון דעם לאנד אין באצוג צו אימיגראציע, זיינען אלע עלעמענטן וואס באצייגן זיך אויף די פראגן וואס דארפן קלאר געמאכט ווערן, און דאס פארנאכלעסיקן איינע פון די דאזיקע פונקטן וואלט געווען שעדלאך פאר דער שאפונג פון א נערעכטע און סטאביל־א פא־ליסי.

11. "די ענגלישע רעגירונג האט בדעה, אזוי שנעל ווי מעגלאך, צו מאכן אן אונ־טערזוכונג, כדי פעסטצושטעלן וואס פאר א מלוכה אדער אנדער לאנד זיינען פאראן אדער קאנען נעמאכט ווערן אפשר פאר געדיכטער קאלאניזאציע פון אידן, לוים דער פארפליכטונג וואס איז אויפגעלייגט געווארן אויף דער מאנדאטן־מאכט דורך ארטיקל זעקס פון דעם מאנדאט. די דאזי־גע אונטערזוכונג וועט זיין זייער א ענדיג, און וועט זיך באציען אויף אלע לאנד־שטחים פון פאלעסטינע. ביים דורכפירן פון דער דאזיקער אונטערזוכונג, וועלן גע־נומען ווערן אין אנבאטראכט אלע אינ־טערעסן סיי אידישע און סיי אראבישע.

12. "די פראגע וועגן דער ענגשאפט צווישן די פעלאכן פון די בערג־דיסטריקטן אין פאלעסטינע ווערט נענומ־ן אין דער דערלאנד דער ענגלישער רעגירונג. עס ווערן געפאלגט אנצונעמען מיטלען אויף צו פאר־בעסערן און צו אינטענסיווירן די אגטוויק־לונג פון לאנד, און צו קולטיווירן יענע שטחים פון לאנד, וועלכע זיינען ביז איצט פארבליבן אומקולטיווירט, און דערביי שאפן פאר די פעלאכן א בעסערן לעבנס־סטאנדארד. ניט דארפנדיק, (סיידן אין אומגעקומען פאלן) זיי איבערפירן אין אן אנדער געגנט.

13. "דורכפירנדיק די פאליסי פון לאנד־קאלאניזאציע, אזוי ווי עס ווערט גע־פאלגט אין ארטיקל 11 פון דעם מאנדאט, איז נויטיק, — כדי צו פארמיידן א דיס־ארגאניזאציע און כדי די דאזיקע פאליסי זאל האבן מעגלאכקייטן פאר דערפאלג, — אז עס זאל עקזיסטירן א געוויסע צענטרא־ליזירטע קאנטראל פון טראנזאקציעס בנוגע אין־קויף פון לאנד אין פארלויף פון אזא צייט־פערידאד, וואס ווערט דאס וועט זיין אזא, וואס וועט רעגולירן אין ניט פארבאטן, כאטש צו פארהיטן דער אויסגאנג פון דער אונטערנע־מער און די ארטיסטן.

נאנץ אנדערש איז דאס אין מאטעריעלע לאנגע פון אידישן פאלקס־טעאטער. דער דאזי־קער טעאטער געפינט זיך אין כאס צעג־טער פון דער אידישער פעריפעריע אויף דער באקאנטער אין ווארשע סמאטשע גאס. קיין שום טעאטער קען זיך ניט ווינשן קיין בעסערן עולם, ווי עס האט דאס דאזיקע טעאטער. פאר וועלכן יעדעס ווערט פאלט פון מויל פון אקטיאר אין א חייליקייט. דאס טעאטער מאכט גוטע גע־שעפטן מיט די איבער 1.000 זיץ־פלעצער זיינען שטענדיק באזעצט. עס איז אינטע־רעסאנט, אז דער אונטערנעמער פון דא־זיקן טעאטער, — דאס איינציקע ווארשע־ווער טעאטער וועמעס מאטעריעלע לאגע איז א גוטע, — איז נראד א פאליאק, ניט קיין איד.

אין קאמינסקי נאסטראלירן דאס רוב אמעריקאנער טרופעס, אדער אמעריקאנער "שטערן", וועלכע שטעלן זיך צענויף אן אנסאמבל. די אמעריקאנער ארטיסטן מאכן אבער דא ניט קיין "אמעריקאנער גליקן".

נאדמאל, דאקעגן, אנטוויקלט זיך דאס סקאלא טעאטער, וועלעכס ניט רעווי־ר־ט אויף אלע טיילן פון דער אידישער פעלקער־שאפט. דאס טעאטער באזוך איז אויך אלע אידישע אקטיאר, אז אונטערשייד צו וועלכער טרופע זיי געהערן אין אין וועלכן טעאטער זיי שפילן זיינען אנגע־שלאסן אין אידיש ארטיסטישן פאראיין.

מיט א קורצער צייט צוריק זיינען אין ווארשע אין אין לאדז געמאכט געווארן ווערשעפט פון א ריין ציטטוויליקן כא־ראקטער — וועלן ניט אויסגעשלאסן ווערן צוליב דעם איינציקן גרונד וואס די דאזי־גע באשעפטיקונג קען ניט נאראנטירט ווערן אז זי וועט זיין פון אומבאגרעניצטן דויער.

18. "ביי דער באשטימונג פון דער צאל פון אימיגראנטן וואס דארפן אריינ־געלאזט ווערן, איז אויף נויטיק צו נעמען אין אנבאטראכט צו ארויסגעזאגטע פאלי־סי פון דער אידישער אגענטור אין וועל־כער עס איז דערקלערט געווארן, אז אין אלע אראבען און אונטערנעמונגען, וואס ווערן דורכגעפירט אדער געפאלגט פון אי־נגרד פרינציפ: עס איז אידישע אראבער זאלן אנגעשטעלט ווערן. די ענגלישע רעגירונג באשטרייט ניט אין קיין פאל די רעכט פון דער אגענטור צו פארמולירן אדער נוטצו־ן אין אז אונטערשטיצן אזא פאליסי, דער פרינציפ צו נעבן פארצוג אדער אנ־שטעלן אויסשליסלאך אידישע אראבעער דורך אידישע ארגאניזאציעס איז א פריי־ציפ, וואס די אידישע אגענטור אז באַ־רעכטיקט נוטצוהויבן. אבער עס מוז אנ־געוויזן ווערן, אז אויב, אלס רעזולטאט פון דער דאזיקער פאליסי, וועלן אראבישע אראבעער באזייטיקט ווערן פון אראבע די עקזיסטירנדיקע אראבעטלאזיקייט אדער די אקטיווע פארגרעסערט, דאן איז דאס א פאק־טאר אין דער לאגע, אויף וועלכער די מאנ־דאטן מאכט דארף זיך אפשטעלן.

19 "די ענגלישע רעגירונג וויל דא ענדגילטיק דערקלערן, אז זי האט כסדר אלקאר באשטעטיקט, אז די פארפליכטונגען נויטיק אונטערצושטרייכן די נויטיקייט פון דער מאנראטן מאכט דורך דער אנגענומנג א פאסיקער אנווערונג פון דעם פרינציפ פון ס'מאנראט, זיינען הייליקע אינטער־נאציאנאלע פארפליכטונגען, פון וועלכע די ענגלישע רעגירונג האט ניט איצט, אין דער אנטווילונגס פלאן, וועמעס הויפט אויפ־גאבע עס מוז זיין די קאלאניזאציע פון אידן אין דער אראבישער אנטווילונג, וועט אנפאנגען זיין טע־טיקייט, ביז עס וועט געשאפן ווערן אזא צענטראליזירטע קאנטראל, וועט דער האי־קאמישאנער האבן די פולע מאכט אנצו־נעמען אעל נויטיקע שריט, כדי צו באַ־שיצן די וואוין־אן־באזעצונגס רעכט, איינשליסנדיק די רעכט פון די לאנד־באוואוינער (קפוואטערס). איבער גאנץ פאלעסטינע. 14. "ווייטער, דער סטייט־מענט וועגן דער פאליסי פון דער ענגלישער רעגירונג האט ניט אנגעדייטעט א פאר־באט פאר ארץ צו קויפן לאנד. דער סטייט־מענט אנטהאלט ניט אזא פארבאט, און דאס איז אויך ניט די כוונה. וואס דער סטייטמענט פלאנט יא, איז צו שאפן אזא צווישווילין קאנטראל אויף לאנד־טראנ־זאקציעס, וואס איז נויטיק, כדי ניט צו שעדיקן די הארמאניע און ווירקומקייט פון דעם אנטווילונגס פלאן און לאנד־קאלאניזאציע. די ענגלישע רעגירונג האלט פאר נויטיק צו דערקלערן, אז זי אליין פון אלע רעגירונגען, וועלכע זיינען געווען פאר־אנטווארטלאך פאר דער ארמיניסטראציע פון פאלעסטינע זינט דער מאנדאט איז אנגענומען געווארן, האט ארויסגעזאגט איר אנשלאסקייט אנצופאנגען אן אקטיווע פאליסי פון אנטווילונג, וועלכע, ווי מען גלייבט, וועט שאפן וויכטיקע און דויערנ־דיקע נוצן פאר ארץ און אראבער.

15. "מיט דער דאזיקער פראגע איז אויך פארבונדן דער קאנטראל פון אימיג־ראציע. עס מוז קודם כל אנגעוויזן ווערן, אז אזא קאנטראל באדייט בשום אופן ניט אן אפגוויג פון דער פריערדיקער פאליסי, פון 1920 אז, "וועז דער אריינגעלאזענער אימיג־ראציע געזעץ איז אריין אין קראפט, זיי־נען פון צייט צו צייט ארויסגעגעבן געווא־רן דער רעגולאציעס וועגן קאנטראלירן די א־ימיגראציע. אט די רעגולאציעס האבן גע־האט דעם צוועק צו פארהיטן אז מען זאל אומגעזעצלאך אריינקומען אין לאנד אין האבן דעפיצירט און פארלייכטערט דאס געזעצלאך אריינקומען. דאס דאזיקע רעכט פאר רעגולאציעס אין קיינמאל ניט באַ־שטרייט געווארן.

16. "אבער, ווי עס ווייזט אויס, איז די כוונה פון דער ענגלישער רעגירונג אז אויסגעשטעלט געווארן אזוי, אז "עס זאל ניט דערלויבט ווערן קיין ווייטערדיקע אי־מיגראציע פון אידן, אזוי לאנג ווי דאס קאן שטערן אן אראבער צו קריגן ארבעט. די ענגלישע רעגירונג האט קיינמאל ניט פארגעשלאגן דורכצופירן אזא פאליסי. די רעגירונג האט געוואלט דערקלערן, אז ביי דער רעגולירונג פון דער אידישער אימיג־ראציע זאלן אנגענומען ווערן די פאל־גנדע פרינציפן: עס איז נויטיק צו פאר־זיכערן, אז די אימיגראנטן זאלן ניט זיין קיין לאסט אויף דער באפעלקערונג אין פאלעסטינע אלס א גאנצע, און אז זיי זאלן ניט אונעקנעמען פון וועלכן עס איז טייל פון דער איצטיקער באפעלקערונג זייער באשעפטיקונג. (ווייטער פאפיר פון 1922). פון איין זייט דארף די ענגלישע רעגירונג האבן אין זיינען אירע פארפליכטונגען בנוגע דער דערלייכטערונג פון אידישער אימיגראציע אונטער אפטיקע באדינונגען, און צו דערמוטיקן א געדיכטע קאלאניזא־ציע פון אידן אויף לאנד; פון דער אנדע־רער זייט, דארף די רעגירונג פונקט אזוי אין זיינען האבן איר פליכט צו פארזיכערן, אז פון 1920 אז אנטווילקלט זיך דאס קאלאניזאציע, דאקעגן, אנטווילקלט זיך דאס אנטווארטלאך אויף דער אידישער אימיג־ראציע געזעץ אין אריין אין קראפט, זיי־נען פון צייט צו צייט ארויסגעגעבן געווא־רן דער רעגולאציעס וועגן קאנטראלירן די א־מיגראציע. אט די רעגולאציעס האבן גע־האט דעם צוועק צו פארהיטן אז מען זאל אומגעזעצלאך אריינקומען אין לאנד אין האבן דעפיצירט און פארלייכטערט דאס געזעצלאך אריינקומען. דאס דאזיקע רעכט פאר רעגולאציעס אין קיינמאל ניט באַ־שטרייט געווארן.

"אימיגראנטן וואס האבן אויסזיכטן אויף באשעפטיקונג, — ניט אויף א באַ־שעפטיקונג פון א ריין צייטווייליקן כא־ראקטער — וועלן ניט אויסגעשלאסן ווערן צוליב דעם איינציקן גרונד וואס די דאזי־גע באשעפטיקונג קען ניט נאראנטירט ווערן אז זי וועט זיין פון אומבאגרעניצטן דויער.

18. "ביי דער באשטימונג פון דער צאל פון אימיגראנטן וואס דארפן אריינ־געלאזט ווערן, איז אויף נויטיק צו נעמען אין אנבאטראכט צו ארויסגעזאגטע פאלי־סי פון דער אידישער אגענטור אין וועל־כער עס איז דערקלערט געווארן, אז אין אלע אראבען און אונטערנעמונגען, וואס ווערן דורכגעפירט אדער געפאלגט פון אי־נגרד אגענטור, מוז באטראכט ווערן אלס א פרינציפ, אז אידישע אראבעער זאלן אנגעשטעלט ווערן. די ענגלישע רעגירונג באשטרייט ניט אין קיין פאל די רעכט פון דער אגענטור צו פארמולירן אדער נוטצו־ן אין אז אונטערשטיצן אזא פאליסי, דער פרינציפ צו נעבן פארצוג אדער אנ־שטעלן אויסשליסלאך אידישע אראבעער דורך אידישע ארגאניזאציעס איז א פריי־ציפ, וואס די אידישע אגענטור אז באַ־רעכטיקט נוטצוהויבן. אבער עס מוז אנ־געוויזן ווערן, אז אויב, אלס רעזולטאט פון דער דאזיקער פאליסי, וועלן אראבישע אראבעער באזייטיקט ווערן פון אראבע די עקזיסטירנדיקע אראבעטלאזיקייט אדער די אקטיווע פארגרעסערט, דאן איז דאס א פאק־טאר אין דער לאגע, אויף וועלכער די מאנ־דאטן מאכט דארף זיך אפשטעלן.

19 "די ענגלישע רעגירונג וויל דא ענדגילטיק דערקלערן, אז זי האט כסדר אלקאר באשטעטיקט, אז די פארפליכטונגען נויטיק אונטערצושטרייכן די נויטיקייט פון דער מאנראטן מאכט דורך דער אנגענומנג א פאסיקער אנווערונג פון דעם פרינציפ פון ס'מאנראט, זיינען הייליקע אינטער־נאציאנאלע פארפליכטונגען, פון וועלכע דער ראזיקער פרינציפ איז וויכטיק פאר ערן אנטווילונגס פלאן, וועמעס הויפט אויפ־גאבע עס מוז זיין די קאלאניזאציע פון אידן אין דער אראבישער אנטווילונג, וועט אנפאנגען זיין טע־טיקייט, ביז עס וועט געשאפן ווערן אזא איין פון אראבעצטע אראבער, אויף לאנד. צוליב דער דאזיקער סיבה איז די ענגלישע רעגירונג באשטאנען און האט גע־מוזט באשטיין, אז די אימיגראציע דע־גולאציעס פון דער רעגירונג זאלן ווי גע־דויער אנגעווענדעט ווערן. די באדינונגען, וואס באציען זיך אויף די גרעניצן פון דער אויפגאבע פעאיקייט פון לאנד, זיינען ריין עקאנאמישע באדינונגען.

17. "די ענגלישע רעגירונג האט ניט פארארדענט און פלאנט אויך ניט וועלכע, עס איז אפשטעלונג אדער פארבאט פון אי־דישער אימיגראציע, פון וועלכער עס איז קאטעגאריע. די פראקטיק פון באשטימען א "לייבאר סקעדיוול" פון לוין־ארבעטער אימיגראנטן וועט פארטגעזעצט ווערן. אין יעדן פאל וועט גענומען ווערן אין אנבא־טראכט די ארבעטסה באדערפעניש פאר אונטערנעמונגען וועלכע זייענדיק אפהענ־גיק פון אידישן אדער הויפטזאכלאך אידי־שען קאפיטאל — וועלן ניט, אדער וואלטן ניט אונטערגענומען געווארן, סיידן עס וואלטן געווען אידישע ארבעטער. וואס איז שייך געזעלשאפטלאכע און מוניציפאלע אונטערנעמונגען וואס ווערן פינאנסירט פון געזעלשאפטלאכע פאנדז, וועט גענומען ווערן אין אנבאטראכט די אידישע אדער אנגע־רונג, אז די אידישע ארבעטער זאלן אנגע־שטעלט ווערן אין דער געהעריקער פרא־פארציע, און דערביי זאל גענומען ווערן אין באטראכט די אידישע ביישטייערונגען צו דער רעגירונגס הכנסה. וואס אין שייך אנדערע סארטן באשעפטיקונג, וועט זיין נויטיק אין יעדן פאל צו נעמען אין באַ־טראכט די פאקטאר וואס ווירקן אויף דער אפערונג פון ארבעטער אינישלסנדיק דערביי אז אין אלע אראבען אין אונטערנעמונגען געווארן, אויף דער אפמאכונג פון דעם אלגעמיינעם פון אלע אראבעטלאזע אין אונטערנעמונגען וואס דארף אויף אנגעווענדט ווערן. אין אלע אונטערנעמונגען וועלכע זייענדיק אפהענ־גיק פון אידישן אדער הויפטזאכלאך אידי־שען קאפיטאל — וועלן ניט, אדער וואלטן ניט אונטערגענומען געווארן, סיידן עס וואלטן געווען אידישע ארבעטער. וואס איז שייך געזעלשאפטלאכע און מוניציפאלע אונטערנעמונגען וואס ווערן פינאנסירט פון געזעלשאפטלאכע פאנדז, וועט גענומען ווערן אין אנבאטראכט די אידישע אדער אנגע־רונג, אז די אידישע ארבעטער זאלן אנגע־שטעלט ווערן אין דער געהעריקער פרא־פארציע, און דערביי זאל גענומען ווערן אין באטראכט די אידישע ביישטייערונגען צו דער רעגירונגס הכנסה. וואס איז שייך אנדערע סארטן באשעפטיקונג, וועט זיין נויטיק אין יעדן פאל צו נעמען אין באַ־טראכט די פאקטאר וואס ווירקן אויף דער אפערונג פון ארבעטער אינישלסנדיק דערביי אז אין אלע אראבען אין אונטערנעמונגען געווארן, אויף דער אפמאכונג פון אלע אראבעטלאזע אין אונטערנעמונגען וואס דארף אויף אנגעווענדט ווערן. אין אלע אונטערנעמונגען וואס דארף אויף אנגע־וואָרן אין דער פרייער לאנד־טראנזאקציע. די צענטראליזירטע קאנ־טראל וועט אריין אין קראפט אין דעם טאג ווען אין דער אפיציעלער באאמטער, וואס וועט אנגעווענדט ווערן

איר קאָנט פאָרן פאַר **50c**
פון אירגענד וועלכן טייל פון נאָרט ענד ביז צום צענטער פון שטאָט.
הערי לייאָן, מענערזשער

מיט א
בלין בוירד טעקסי
טעלעפאָנירט
24 521 און 24 511

1 טאָג
נעדיינקט אז מיר קאָנען אייך געבן
באַרינונג אויב איר פאַרלאַנגט, דריי קליינינג
אין אַלע אייערע אָדער פאַרבן
נ. פ. פאַרטנאַי, מענערזשער
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.

זינדיק בלוט

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון א. ר.

(פאָרזעצונג)

— ליסן, בען! זונטאג איז ביי אונז א פּאַרטי . . . סיידיס געבורטסטאג . . . פאַרגעס זשע נישט צו קומען. נעם דיין ווייב און קום צוזיין.

— ריכטיק — האט זיך איינגעמיישט מר. סטאַן, וואָס האָט געהאַט אין זי־נען, אז ער זאָל אים צעגוויספּירן מיטן פאָטער, אפשר וועט ער זיי קאָנען אי־בערבעטן — מיר האָבן דיר געוואָלט איינלאַדן אבער מיר האָבן נישט גע־וואוסט דיין אדרעס. דו זאָלסט קומען. דו מיזט אומבאַדינגט קומען.

— קום צוזיין, עס וועלן זיין אַלע פריינט און באַקאַנטע — האָט דזשעריי ווידער געזאָגט — דער אַלטער דיינער וועט אויך זיין . . . מיר וועלן האָבן א "גוד טאַיס" . . .

* * *

אז בענדזשאַמין איז שפּעט אין אונדז געקומען אהיים, האָט קידיי באַמערקט, ווי זיין פּנים איז עטוואָס ליכטיקער גע־וואָרן. נאָר געדרעט צו איר האָט ער אַלץ נישט.

— ווילסטו עפּעס עסן? — האָט זי ביי אים געפרעגט.

— יאָ . . . איך בין טאַקע הונגעריק.

— וואָס איז דער וואונדער, אז דו האָסט א נאַנצן טאָג נישט געגעסן.

זי האָט אים געגרייט צום טיש, דער־לאַנגט עסן אויף ער האָט געגעסן מיט אַפּעטיט. דאָס איז געווען דאָס ערשטע מאָל פאַר די לעצטע עטלאַכע וואָכן, וואָס ער האָט געגעסן מיט אַפּעטיט. דער אַלטער, קיידיס פאָטער איז שוין גע־שלאָפן און זיי זיינען געווען אַליין אין צימער. קיידי האָט איצט געקוקט אויף אים, געקוקט אויף זיינע פאַרטראַכטע אויגן און ענערגישן פּנים און זי האָט געפילט צו אים געטרייַשאַפט און איבער־גענעבנקייט. זי האָט געהאַט אויף אים רחמנות. זי האָט געוואוסט, וואָס ער לעבט איבער, ווי שווער פאַר אים איבער־צוטראָגן דעם קלאַפּ. זי האָט געזען ווי ער איז אָפּגעצערט געוואָרן און זיין פּנים האָט אויסגעקוקט אַזוי טרויעריק אין זי שולדיק אין זיינע לייַדן. ס'קאָן דאָך זייער זיין, ווען זי זאָל אים נישט געווען אונטערהעצן, וואָלט עס צו די אַלע צרות ניט געקומען.

זי האָט געוואָלט רעדן צו אים און זי האָט נישט געוואָגט. זי האָט מורא געהאַט אים נישט אויפצורייצן. עגדלאַך האָט זי זיך אָנגענומען מיט מוט און זי האָט ביי אים פאַריזכטיק א פרעג געטאָן:

— פון וואַנען קומסטו איצט, בענ־דזשאַמין?

— פון נאָס . . . פון דרויסן . . . זי האָט אראָפּגעשלונגען זיין בייזקייט און זי האָט זיך געמאַכט ווי זי שטייט ניט זיין שטאָך . . .

— ביזטו ערגעץ קיינט געווען?

— איך בין געווען ביי די סטאַנס.

— האָסטו עפּעס גערעדט מיט מר. סטאַנ'ען?

— וועגן וואָס? וועגן דורכרע־דען?

— שריי נישט . . . וואָס שרייסטו?

— איך שריי נישט.

און זיי זיינען ביידע אַנטשווינען גע־וואָרן.

שפּעטער האָבן זיי זיך געלייגט שלאָ־פען. מען האָט פאַרלאָשן דאָס ליכט אין שלאָף צימער און דורך די פענסטער איז איצט אריינגעפאַלן די זילבערנע לב־נה שיין. די ליכטיקייט האָט זיך רואיק געגאָסן דורך די שויבן און פון דרויסן האָט דער פסרינג שטיל און פאַרבייגקט אריינגעזונגען. ווי זילבערנע בענדער זיי־נען די ליכטיקע לבנה פאָסן געפאַלן אי־בער די בעטן. און ביידע האָבן נישט געקאָנט איינשלאָפן. קיידי האָט זיך גע־דרייט פון איין זייט מיט אַן אייטשער און זי האָט אַלץ געטראַכט: וואָס וועט פאַרט זיין? זאָל זי מאַרגן פאַר'משכונ־ען איר צירונג?

מיט אַמאָל האָט זי א פרעג געטאָן:

— בענדזשאַמין, דו שלאָפסט?

— ווער קאָן שלאָפן? אז עס שלאָפט זיך נישט.

ער איז געלעגן אויפן פּלייצע, פאַרליי־גענדיק ביידע הענט אונטערן קאָפּ. ער איז געלעגן אין א צווייטער בעט, וואָס איז געשטאַנען צוזאַמענגערוקט מיט קיידיס בעט, און דאָס האַרץ זיינס איז געווען אַזוי ווייט פון קיידין. ער איז געלעגן און ער האָט זיך נישט באַוועגט. ער האָט כמעט נישט געאַטעמט, פאַר־געסן האָט ער איצט אין אַלעס אין דער וועלט. סילוויאַ'ס גאָלדיק ברוינע אויגן האָבן ווידער צו אים אַרויסגעקוקט פון דער טונקלקייט. זיי האָבן אויף אים גע־קוקט מיט ביינקשאַפט. א געבעט איז גע־ווען אין אירע בליקן, און ער האָט געפילט ווי אין אים וואַכט אויף זיין שטאַרקע ליבשאַפט צו איר.

קיידי האָט זיך אויסגעדרייט מיטן פּנים צו אים. זי האָט זיך עטוואָס אויס־געהויבן און זי האָט זיך אָנגעשפּאַרט אַן עלנבויגן. זי האָט מיט א ווייך און גע־טריי קול געשעפּטשעט:

— בען . . . בען . . . וואָס האָסטו גערעדט מיט סטאַנ'ען, הא?

זי האָט עס געפרעגט נישט אַזוי ווייל זי האָט געוואָלט וויסן, וואָס ער האָט מיט אים גערעדט, ווי צוליב דעם, וואָס זי האָט געוואָלט כאָטש הערן בענדזשא־מינס קול.

— הא? סטאַן? ער האָט מיך פאַר־געלייגט א שטעלע ביי זיך אין געשעפט.

— פאַרגעלייגט?

— וואָס דען? איך האָב ביי אים גע־בעטן?

— וואָס זשע האָסטו געזאָגט? האָס־טו אָנגענומען? יאָ?

— וואָס האָסטו זיך אַזוי דערפריידט, וואָס?

— בען . . . בענוש . . . — האָט זי זיך געכעכטן — זיי נישט בייז אויף מיר... בענוש. האָסטו אָנגענומען?

— אָנגענומען . . . אָנגענומען . . . איך וועל זעען.

— זייער גוט בענוש . . . זייער גוט . . . פון וועגן אַן?

— פון מאַנטאַן.

— אַך . . . נאָנץ גלייך . . .

— אַך . . . נאָנץ גלייך . . .

און זי האָט אויסגעצויגן איר האַנט און זי האָט אָנגענומען זיין אָרעם, גע־גלעט זיין האַנט, און זי האָט זיך אויסגע־בויגן צו אים. שטיל, מיט איינגעהאַלטע־נעם אָטעם, האָט זי צוגערוקט איר קאָפּ צו אים, אוועקגעלייגט איר פּנים אויף זיין ברוסט און מיט ציטערנדיקע ליפּן האָט זי געבלאָנדזשעט איבער זיין לייב.

— נאָר ער — ער האָט זיך אפילו קיין ריר נישט געטאָן. ער האָט איר פּנים אין אירע הענט נישט געפילט. ער האָט נאַרנישט געוואוסט, אז זי געפינט זיך לעבן אים. ער איז געלעגן ווי פאַר־חלש'ט און מיט ברייט געעפנטע אויגן האָט ער געקוקט אין סילוויאַ'ס ברוינע אויגן אריין, געזעען ווי זיי קוקן אויף אים מיט נאַרונג און אין אים האָט עס שטיל געזונגען:

— סילוויאַ וועט דאָרט זיין . . . ביי די סטאַנס וועט זי זיין . . . איך וועל זי דאָרט טרעפן . . .

קאַפּיטל 3

אין ווילדן טאַנץ

ווי אין א חלום, ווי אין פאַרגעסנהייט האָט בענדזשאַמין געלעבט די עטלאַ־כע טעג ביז זונטאג. ער האָט נישט גע־רוט. ער איז כסדר אַרומגעגאַנגען איבער די נאַסן און ער האָט מיט אַלע כחות, מיטן נאַנצן לייב געוואָרט אויף זונטאג. ער האָט נישט געשלאָפן דורך די נעכט, ער האָט נאָר גערדמעלט, און דריימלעכ־דיק האָט ער כסדר גע'חלומ'ט פון סיל־וויאַ'ן. אירע אויגן כסדר געשטאַ־נען פאַר זיינע אויגן און מער האָט ער קיינעס נישט געזעען.

די נאַכט פון שבת אויף זונטאג האָט ער מיט קיין אויג נישט צוגעמאַכט. ער איז געלעגן אין בעט און מיט דער גרעס־טער שפּאַנונג און אומגערולד האָט ער געוואָרט אויף דעם קומענדיקן טאָג. מיטן טאָג צוגלייך האָט ער זיך אויפגעהויבן און ער האָט זיך גלייך אָנגעטאָן. און מאָרגן: עפּעס האָט ער געהאַט א גע־פיל, אז אויך סילוויאַ איז שוין אויפ־געשטאַנען. און פון דעם האָט עס אים אזוי געזונגען אין האַרצן: — היינט איז די פאַרטי פון די סטאַנס, היינט וועט ער זיך דאָרט טרעפן מיט סילוויאַ'ן. ער איז געווען אין דעם אזוי זיכער, ווי ער וואָלט זיך געהאַט אָפּגערעדט מיט איר . .

ער האָט זיך גלייך אָנגעטאָן. קיידי איז נאָך געשלאָפן. איר פּנים איז געווען בלאַס און אירע ליפּן זיינען געווען עט־וואָס אָפן. ער האָט אויף איר א קוק געטאָן און ער האָט גלייך צוגענומען פון איר זיינע אויגן.. זי איז אים געווען אזוי פרעמד ווי ער וואָלט זי קיינמאָל נישט געקאָנט.

ער האָט זיך ארומגעוואַשן, נאָר נישט ראַזירט. אין זיינען געהאַט האָט ער זיך צו ראַזירן פאַרנאַכט, אויידער ער וועט גיין צו די סטאַנס — ווען ער איז שוין פאַרטיק געווען איז ער אַראָפּ דאונ־סטערס", געבליבן שטיין און ער האָט נישט געוואוסט וואָס מיט זיך צו טאָן.

זיין שווער איז שוין געווען אויפגע־שטאַנען. ער איז געזעסן ביים טיש און ער האָט געלייענט א צייטונג. זיין פּנים איז געווען שטאַרק פאַרעלטערט און פאַר־זאָרגט, און ווען ער האָט דערזען בענ־דזשאַמינען האָט ער אויסגעדרייט צו אים זיין קאָפּ, ער האָט א ווייַלע געקוקט אויף אים שטילשווייגנדיק און ער האָט אים געפרעגט:

שוין אויפגעשטאַנען? . . . וואָס עפּעס אזוי פרי?

בענדזשאַמין האָט ווי־צעמישט געקוקט אויף אים.

— עס שלאָפט זיך נישט — איז וואָס זאָל איך ליגן? בין איך אויפגעשטאַ־נען.

דער אַלטער האָט אוועקגעלייגט די צייטונג און ער האָט לייכט געהוסט:

— וואָס דען . . . אז א מענש איז ווי אויפן וואַסער, קאָן מען טאַקע נישט שלאָפן . . . ס'איז א חידוש א ביסל?... איז וואָס זשע? . . . וואָס וועט טאַקע זיין דער תכלית?

— וואָס מיינט איר א תכלית? — האָט בענדזשאַמין נישט פאַרשטאַנען.

— איך מיין . . . וועל . . . דו וואָלסט זיך געראַרעפט צו עפּעס נעמען... פון ארומגיין פּוסט און פאַסט קומט קיין נעזונט נישט צו . . . און בכלל: צוליב וואָס, אזא לאַנגער ברונז? ס'איז דאָך פאַרט אַן אייגענער טאָטע . . . א טאָ־טע איז א טאָטע . . . האָט מען זיך צע־קריגט, איז וויפיל איז דער שיר? נענוג שוין.

(ווייטערעס — קומט)

רעדזשיינער נאַטיצן

די רעדזשיינער יאַנג דזשוד עאַנס האָבן אָפּגעהאַלטן א באַנקעט אין תלמוד תורה זאָל. די פאַרזאַמלטע האָבן ביי שיין גע־דעקטע טישן זייער פיין פאַרבראַכט. מר. ל. ראָזנבערג, איז געווען דער "גאַסט רעדנער" און צווישן אַנדערעס האָט ער געזאָגט, אז די יאַנג דזשודעאַנס האָבן זייער גוטע תקונות, נאָר צום באַרויערן (און אויך אפשר צוליב מאַנגל אין קרעפ־טען) זיינען זיי עס נישט מקיים. נאָר עס איז צום האָפן, אז זיינע רייד וועלן האָבן א געהעריקע ווירקונג.

* * *

דער אידישער קולטור צענטער האָט אָפּגעהאַלטן א באַנקעט אין תלמוד תורה זאָל. די פאַרזאַמלטע האָבן ביי שיין גע־דעקטע טישן זייער פיין פאַרבראַכט. מר. ל. ראָזנבערג, איז געווען דער "גאַסט רעדנער" און צווישן אַנדערעס האָט ער געזאָגט, אז די יאַנג דזשודעאַנס האָבן זייער גוטע תקונות, נאָר צום באַרויערן (און אויך אפשר צוליב מאַנגל אין קרעפ־טען) זיינען זיי עס נישט מקיים. נאָר עס איז צום האָפן, אז זיינע רייד וועלן האָבן א געהעריקע ווירקונג.

* * *

דער אידישער קולטור צענטער האָט אָפּגעהאַלטן איינעס פון זיינע רעגולערע מיטינגען לעצטן אָוונט, און עס איז דיס־קוסירט געוואָרן אַנטיסעמיטיזם און מיט וואָס מען קאָן עס באַקעמפן".

עס זיינען אויסגעזאָגט געוואָרן פאַר־שיידענע מיינונגען און צווישן אויף דאָס תּוקף פון אַנטיסעמיטיזם נעמט זיך פון דעם וואָס די אידן זיינען ניט קיין פאַלק לויטן פּולן זין פון וואָרט, און אז מיט דער שאַ־פונג פון א אידן שטאַט וועט די פראַגע געלייזט ווערן.

* * *

מר. ציון בענדל איז איצט א גאַסט אין רעדזשיינע עס פאַסט דאָ צו זיין א פאַר וואָכן.

כדי
אָנצוזאַמלען
$10,000
דורך סייווינגס אינוועסטירט אויף 5% קאָמפּאָונד אינטערעסט, וואָלט זיך גע־פאָדערט א יערלאַכע סייווינגס פון $100.00 פאַר איבער 35 יאָר.

איר קאָנט שאַפן
א באַלדיקן עסטייט פון
$10,000
אונטער אונזער גאַראַנטירטער מאַקסי־מום פּראָטעקשאָן פּאָליסי פאַר א יער־לאַכן פּרעמיום דעפּאָזיט פון $158.50.
(כאַיירט אויפן עלטער פון 80)

THE
MANUFACTURERS LIFE
INSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE • • TORONTO, CANADA
Branch Office: 300 Huron & Erie Bldg., Winnipeg
W. A. KENNEDY, C.L.U., Branch Manager
M. WAISMAN, General Agent

רומאַטיזם פאַרטריבן.
שנעלע הילף.

מר. אַרטור פאַרזשעט, פון באַרנסלי, שרייבט.—"פאַר די לעצטע עטלאַכע יאָר האָב איך געליטן פון רומאַטיזם, אויך פון שטאַרקע אַטאַקעס פון אומפאַרדייאונג, איך האָב געליטן גרויסע ווייטיקן אין פּלייצע און איך האָב פּרובירט פאַרשיידע־נע רפואות אָבער איך בין ניט געהאָלפן געוואָרן. א פריינט האָט מיך געראַטן צו פּרובירן באַלד פאַרטער'ס ליטל לייווער פּילס — איך האָב עס געטאָן און איך בין באַלד געהאָלפן געוואָרן. איך בין א מיר־נער, און איך רעקאָמענדיר שטאַרק אייע־רע ווערטפולע פּילן צו אַלע לייַדנדע פון רומאַטיזם, אומפאַרדייאונג אין פאַרשטאָ־פונג".

נעמט פאַרטער'ס ליטל לייווער פּילס פאַר קאָפּווייטיק און אומפאַרדייאונג. ביי אַלע דראַגיסטן 25ס. און 75ס. רויטע פּעקלאַך.

דער טראַגישער שידוך

א קוריאָזע פּאַסירונג פונ'ם שטעטלשן לעבן אין צאַרישן רוסלאַנד
טייל־וויי ביינעוואוינט און דורכגעלעבט
פון מענדל פייקאָף

(שלוס)

ראַזע האָט אָנגעפאַנגען צו חלוש'ן. עס איז געוואָרן א טומל. שכנים האָבן זיך צו־נויפגעקומען און מען האָט באַלד געמאַלדן דער פּאָליציי וועגן דעם פאַל, אָבער פייער איז באַלד פאַרשוואונדן געוואָרן פון קיעוו. ער האָט באַלד דערקאָנט אין חנה'ן זיין פרוי און ער האָט זיך באַנוצט מיט דער נעלעגענהייט פון דעם טומל און חנה'ס חלוש'ן און ווען ער איז כלומר'שט אַרויס־געלאָפן נאָך א דאָקטאָר, האָט ער זיך באַלד אָפּגעטראָגן פון קיעוו.

איצט האָבן זיך פאַר ראַזען אָנגעפאַנגען טעג און פיין און יסורים. זי איז געבליבן פונקט אין אַזא לאַגע ווי איר מוטער מיט יאָרן צוריק, אָבער זייענדיק אין א גרויסער שטאָט, און מיט דער הילף פון דאָקטור־רים האָט זי אויסגעמידן צו ווערן מוטער...

געכאַפּט דעם ביגאַמיסט

איצט לאָמיר אויף א ווייַלע פאַרגעסן וועגן חנה'ן מיט איר טאָכטער ראַזען און לאָמיר זיך צוריקקערן צו מיין פערזענלאַ־כען לעבן און ווי אַזוי איך האָב געכאַפּט דעם ביגאַמיסט.

איך בין אויסגעוואַקסן אין זינקאָוו און איך האָב חתונה געהאַט אין יאַנאָוו־שטשינע, 50 וויאַרסט פון זינקאָוו.

מיין כלה איז געווען אהרן־חיים אַר־לאָוס טאָכטער. איך האָב געמאַכט מיין היים ניט ווייט פון מיין שווער. מיין שווער האָט געהאַלטן א שענק און איך פלעגט אים אויסהעלפן א קראָם. אין די אָוונט־פלעג איך אריינקומען צו מיין שווער און מיר פלעגן זיצן ביים סאַמאָוואַר און "אַרומרייד די וועלט".

מיין שווער איז געווען א איד א למדן. פלעגט זיצן יום ולילה און לערנען און די שוויגער ע"ה, איז געווען די אישת־חיל. זי פלעגט פירן די געשעפטן. זי איז געווען א זעלטן גוטע פרוי און זי האָט פּשוט איר לעבן אוועקגעגעבן פאַר אירע קינדער.

איינמאָל איז א ווינטער־נאַכט זיין איך ביים שווער. עס איז געווען א מורא'דיקער שטורעם. פּלוצלונג עפנט זיך די טיר און עס קומט אריין א מאַן, א פאַרפרערענער. עס האָט געקלאַפּט א צאָן און א צאָן. מיר האָבן ביים צוגעפירט צו דער "לעשאַ־קע" ער האָט זיך אביסל דערוואַרימט. ער האָט מיט זיך געהאַט א טשעמאַדאַנטשיק מיט פאַרשייַדענע צירונג.

מיר האָבן אים איינגעלאַדן צום טיש און אים מכבד געווען מיט א גלאָז טיי. נאָכדעם ווי ער האָט פאַרבראַכט אין הויז א קורצע ווייַלע, האָב איך זיך אָנגעהויבן צו דערמאָנען, אז איך האָב דעם מאַן ער־נעץ געווען.

מיין שוויגער האָט אים מכבד געווען מיט וועטשערע. איך האָב אים אָנגעהויבן אויספרעגן פון וואַנען ער קומט און אַזאַ שטורעם, ווער ער איז, זיין נאָמען א. א. וו. און איך האָב באַמערקט אויף זיין פּנים, אז פאַרשיידענע קאָלירן ביינען זיך אין אים. דורך זיינע פאַרפלאָנטערטע ענט־פערס איז ער מיר געוואָרן נאָך מער פאַר־דעכטיקט, ביז איך האָב אים אָנגעהויבן צו דערמאָנען דעם פלאַץ פון זיין חתונה, און ער מאַכט זיך ווי ער ווייסט פון קיין זאַך ניט, און ער לייקנט אַלע מיינע באַ־הויפּטונגען. זיין גערוועזטעט האָט מיין פאַרדאַכט מער פאַרשטאַרקט ביז איך בין אויסגעעקומען מיט לשון.

— הערט יונגערמאַן, — האָב איך אים געזאָגט. — מיר זוכן א געוויסן מאַן, וועלכער האָט אוועקגעוואָרפן זיין פרוי, 8 טעג נאָך זיין חתונה, און מיט 20 יאָר שפּעטער האָט ער חתונה געהאַט מיט זיין אייגענער טאָכטער. איך קיעוו. און איר זאָלט פיין אין יסורים. זי איז געבליבן פונקט אין אַזאַ לאַגע ווי איר מוטער מיט יאָרן צוריק. אָבער זייענדיק אין א גרויסער שטאָט. און מיט דער הילף פון דאָקטור־רים האָט זי אויסגעמידן צו ווערן מוטער...

הייַמאַן און העסטרין

באַרייסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
216 — מעקאַנטייר בלאָק — 216
טעלעפאָן 627 21
מר. העסטרינג וואוינונג:
306 סט. דזשאַנס עוו., טעל. 133 53

שינבין, מאָראָזניק און ראָבלין
Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באַרייסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg.
457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 6—21 345

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק
Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאָן 24 591 און 24 666

א. ע. קאַנטאָר
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
211 קוירי בילדינג, 233 פּאַרטעדזש עוו.
טעל. 225 89—29 937
רעזידענס:
103 בענערמאַן עוו., טעל. 353 51

ל. א. מ. פייקאָף
באַרייסטער, סאָליסיטאָר, נאָטאַרי פּאַבליק
L. A. M. PEIKOFF, L.L.B.
201 McIntyre Block, Main at Portage
Phone 86 802 Res. 52 173

ה. שולמאַן
אַדוואָקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
Schulman & Nitikman
213 קאַנפעדעריישאָן לייף בילדינג
457 מיין סטריט, אנטקעגן סיטי האַל
טעלעפאָן 462 88

ש. מילער
B.A., L.L.B.
באַרייסטער, סאָליסיטאָר א. א. וו.
709 פּרייס וועסט פּערמאַנענט בילדינג
356 מיין סטריט
טעלעפאָן 688 24 און 963 24
רעז. 152 באַראָוס עוו., טעל. 652 51

"ריווער סייד דרייוו"
דראַמע פון ל. קאַברין
אין קווינס טעאַטער
פרייטאָג און שבת, פעברואַר 27 און 28

שפּילט אין "ריווערסייד דרייוו"

פאַניע טשערניאַק

אונזער אַלעמענס באַליבטע דראַמאַ־טיסטן, וועלכע פלעגט אין די אַלטע גוטע צייטן אַזוי פיל גייסטיקן פאַרגענינגן פאַר־שאַפן דעם אידישן וויניפּעגער עולם, איז איינע פון די הויפּט ראָליסטן אין קאַבאַרינס דראַמע "ריווערסייד דרייוו" וואָס ווערט געשפּילט פרייטאָג און שבת דעם 27טן און 28טן פעברואַר, אין קווינס טעאַטער. פאַ־ניע, די אַמאָליקע מירעלע אפרת, דבורה־לע מיוחסת, שפּילט איצט רבקה יאַפע, ר' שלמה יאַפעס פלונת'טע, דעם אמת'ן רבס פרוי — א יום מיט ליבע און אמת'ער אי־דישער צערטלאַכקייט האָט זי מיט זיך גע־בראַכט פון דער אַלטער היים פאַר איר בן־יחיד און פאַר איר שנור און אירע איר־ניקלאַך אין די פאַרגליווערטע איין קאַל־טע "ריווערסייד דרייוו" געגנען. פאַר־שטייט איר ניט, אז ווען איר וועט זעען די אידישע מאַמע געשפּילט פון פאַניע'ן זעט איר די טראַגעדיע אין איר פולסטער אַרבע וואָס שפּיגלט זיך אָפּ אין הונדערט־טער אידישע היימען צוליב דעם תהום וואָס ווערט געשאַפן צווישן די עלטערן און קינדער, צוליב דער פרעמדקייט פון שפּראַך. ווער עס וועט קומען וועט זיכער הנאה האָבן.

מיט דרך ארץ,
ב. שעפּס.

—(::)—

פאַרלאַג "פאַר אַלע" געגרינדעט אין ניו־יאָרק

ניו־יאָרק. — א גרופּע שריפטשטעלער האָבן לעצטע וואָך געגרינדעט א נייעס אידישן פאַרלאַג אונטער'ן נאָמען "פאַר אַלע". דער פאַרלאַג טרעט צו אַרויסצו־געבן בקרוב א גרויסן זאַמלבוך פון פּאָע־זיע, פּראָזע און אַרבעטן אין דראַמאַטישער פאָרם. די הויפּט־אויפגאַבע פון דעם נייעס פאַרלאַג איז צו פאַרעפנטלאַכן זאַכן פון מענשן, וועלכע האָבן זיך נאָך אין ערגעץ ניט געדרוקט און אַזוי אַרום דערמוטיקן אַלע אַנפאַנגער. אַלע, וואָס זיינען פאַראינ־טערעסירט אין דער אויסגאַבע, דאַרפן זיך ווענדן פאַר מער אינפאָרמאַציע צו: "פאַר־לאַג פאַר אַלע", קער אָפּ בוך סטאָר, 182 סעקאָנד עוו., ניו־יאָרק, נ. י.

רעדזשיינע רעדזשיינע
REGINA CARTAGE & STORAGE LIMITED
טעלעפאָן 93 041
דיסטריביוטערן פון די באַרימטע
ראָזדייל לאַמפּ און סטאָוו קוילן
פאַר היימישן געבראַוך, אויך
ביג האַרן און סאָנדערס קריק
בעלעווין און גרינהיל סטים קוילן
דזשענעראַל אַדמינעסטראַטאָרס, מאָוויינג און סטאָרעדזש

Doctors' Directory דאָקטוירים
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 250	**דר. ס. דזש. בערמאַק**, 834 מיין סטריט אפּיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	**דר. דזש. ברענער**, 402 סעלקירק עווענוי אפּיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. J. BRENER
26 947	53 422	**דר. א. גוטמאַן**, 714 טראַנסטאַ דזשעוו. טראַסט בלדג. 283 פּאַרטעדזש עווע. קאָר. סמיט אפּיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	**דר. ס. דזשאַוויש**, 404 באַיד בילדינג שטונדן: 11—12 און 3—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	**דר. ה. הערשפילד**, 576 מיין סט. קאָר. אַלעקסאַנדער עוו. אפּיס שטונדן: 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	**דר. ב. א. וויקטאָר**, קאָר. סעלקירק און סאַלטער (איבער דער באַנק) אפּיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
	52 376	**דר. דזשאַ. כי. מעקטעוויש**, שטונדן 2—5 און 7—9 פּרויען און קינדער קראַנקהייטן 500 קאַלעדזש עווע., רעז. 504 קאַלעדזש עווע. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	**דר. י. פּערלמאַן**, 291 באַראָוס עווע., קאָר. טשאַרלס אפּיס שטונדן: 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	**דר. ס. קאָבריינסקי**, סוויט 2 קראַמפּ בלאָק (מיין און דאָפּערין עווענוי) אפּיס שטונדן: 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	**דר. מעקס ריידי**, (עקס רעי) 283 פּאַרטעדזש, קאָר. סמיט (100 טראַנסטאַ דזשעוו. טראַסט בלדג.) לעבן איטאָנס שטונדן: פון 2—6 אָוונט און ביי אַפּאָינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	**דר. סעם ראַדין**, ראַיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפּיס שטונדן: 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	**דר. א. ל. שוכין**, אפּיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפּיס: בענק אָף קאַמערס בלדג., מיין און אַלעקסאַנדער רעזידענס: 375 מאַקריי עווע. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאָז און האַלז
29 110	51 848	**דר. י. ה. בעקמאַן**, 613 באַיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	**דר. ד. מ. דזשענאָף**, 830-2 סאַמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF קינדער קראַנקהייטן
88 013	53 320	**דר. ה. מעדאָוי**, 904 באַיד בלדג. 3—5; 332 מאַניטאָבאַ עווע. 11—12 DR. H. MEDOVY
22 446	51 801	**דר. דזשאַ. ה. שאַפּירא**, 604 באַיד בילדינג שטונדן: 3—5 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. GEO. H. SHAPERA

Dentists Directory דענטיסטען
IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	**דר. י. בן עזרא**, ב.א. 962½ מיין סטריט, קאָר. סעלקירק. DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		**דר. מ. א. ברעגמאַן**, סוויט 1 סט. דזשאַנס בלאָק. 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
52 744	39 829	**דר. א. גאַרדנער**, 409 סעלקירק עווע., קאָר. סאַלטער. (איבער דער ראַיאַל באַנק) DR. A. GARDNER
56 056		**דר. ס. טשערטשיל**, סוויט 1, טריק בלאָק, 972 מיין סט. DR. S. H. CHURCHILL

ברודער מאָרד

העכסט אינטערעסאנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פארזעצונג)

— איך האב דיך געבעטן, אז דו זאָלסט פריינטלאך זיין, קענן וויליאם דערבי, אז ער זאָל זיך פארליבן אין דיר. איך האב געוואָלט עפענען די אויגן א יונג מיידל, וועלכע האט זיך פארליבט אין דעם דאזיקן שורקע און וועלכער האט זי אומגליקלאך געמאכט.

— איך ווייס עס.

— איצט אבער איז עס מער ניט נויטיק.

— פאר וואס ?

— ווייל דער דאזיקער שורקע האט באגאנען אזא נידערטרעכטיקייט, אז דאס אומגליקלאכע מיידל ווייסט איצט שוין אליין, ווי נידערטרעכטיק ער האט זי אפגעגאנגען.

נערגא האט איר דערציילט וואס עס האט פאסירט אין שלאס דערבי און ווי ער איז געקומען צו זיין וואונד.

— דו פארשטייסט איצט, ליבע נאנאן, אז פאר מיינע טוענען איז איצט דיין רייזע ניט נויטיק. איך האב שוין גערעדט מיט מיסטער ווענדלאנד, ער זאָל אויסגעפונען פאר דיר א פאסנדע וואוינונג און אויב דו ווילסט, קאסנטו בלייבן אין לאנדאן.

— איך מוז פארן קיין שיקאגא, — האט נאנאן געזאגט טרויעריג. — מיין שיקזאל צווינגט מיך.

— וואס רעדסטו טייערע נאנאן — איך פאר שטיי דיך ניט !

— דער באנקיר דזשאנסאן צווינגט מיך צו פארן מיט אים קיין שיקאגא און איך מוז פאלגן.

— איך וועל דיך שיצן קענן דעם באנקיר, — האט נערגא אויסגערופן.

— ניין, נערגא, ניין ! איך מוז פארן מיט דעם מענש, וועלכן איך האס און פאראכטע, איך מוז !

— אויב דו ליבסט מיך נאנאן, בלייב דא !

— ניין, ווייל איך האב דיך ליב מיזן מיר זיך ערשט שיידן.

— דאס פארשטיי איך ווידער ניט !

— נאנאן האט אנגעכאפט נערגרס קאפ מיט ביידע הענט און האט אים אנגעהויבן צו קושן.

— רעדט ניט דערפון, טייערע נאנאן ! איך ליב דיך מיט מיין גאנצער נשמה.

— איך ווייס עס נערגא ! איך ווייס עס. איך ווייס אבער אויך, אז ער וועט קומען א צייט ווען דו וועסט אנדערש דענקען. ווי מיר, ווען איך וועל מיך דאן געפינען לעבן דיר ! דו וועסט מיך פאראכטן און איך וועל עס געווים ניט איבערטראגן. ווען איך וועל זיך איצט שיידן מיט דיר. וועל איך ווייניקסטנס וויסן, אז דו ליבסט מיך. דאס וועט זיין מיין איינציקע טרייסט אין די פינסטערע שטונדן פון מיין לעבן.

— דו ביזט היינט זייער אויפגערעגט, נאנאן, בארואיק זיך ! — האט נערגא געבעטן. — באקלער זיך, פיליייכט איז דאס מעגלאך, דו זאָלסט בלייבן לעבן מיר.

— אוממעגלאך ליבער נערגא ! אוממעגלאך.

— איך האָף אלענפאלס דיך צו זעען אין שיקאגא, ווען איך וועל נאר געזונט ווערן, וועל איך פארן קיין שיקאגא.

— איך וואלט דיך געבעטן דו זאָלסט מיך אויסמיידן.

— דאס קאן איך ניט.

— איך האב דיך געבעטן, אז דו זאָלסט פריינטלאך זיין, קענן וויליאם דערבי, אז ער זאָל זיך פארליבן אין דיר. איך האב געוואָלט עפענען די אויגן א יונג מיידל, וועלכע האט זיך פארליבט אין דעם דאזיקן שורקע און וועלכער האט זי אומגליקלאך געמאכט.

— איך ווייס עס.

— איצט אבער איז עס מער ניט נויטיק.

— פאר וואס ?

— ווייל דער דאזיקער שורקע האט באגאנען אזא נידערטרעכטיקייט, אז דאס אומגליקלאכע מיידל ווייסט איצט שוין אליין, ווי נידערטרעכטיק ער האט זי אפגעגאנגען.

נערגא האט איר דערציילט וואס עס האט פאסירט אין שלאס דערבי און ווי ער איז געקומען צו זיין וואונד.

— דו פארשטייסט איצט, ליבע נאנאן, אז פאר מיינע טוענען איז איצט דיין רייזע ניט נויטיק. איך האב שוין גערעדט מיט מיסטער ווענדלאנד, ער זאָל אויסגעפונען פאר דיר א פאסנדע וואוינונג און אויב דו ווילסט, קאסנטו בלייבן אין לאנדאן.

— איך מוז פארן קיין שיקאגא, — האט נאנאן געזאגט טרויעריג. — מיין שיקזאל צווינגט מיך.

— וואס רעדסטו טייערע נאנאן — איך פאר שטיי דיך ניט !

— דער באנקיר דזשאנסאן צווינגט מיך צו פארן מיט אים קיין שיקאגא און איך מוז פאלגן.

— איך וועל דיך שיצן קענן דעם באנקיר, — האט נערגא אויסגערופן.

— איך ווייס עס.

— איצט אבער איז עס מער ניט נויטיק.

— פאר וואס ?

— ווייל דער באנקיר